

MKB in Bouw, Afbouw en Infra; knuffelbeest of bindende kracht en bron van welvaart

Mkb als politiek knuffelbeest

Waarom zeggen politieke partijen toch altijd dat ze het midden- en kleinbedrijf goedgezind zijn, er grote sociaal-economische en culturele waarde aan hechten en zich de wensen en noden van kleine en middelgrote bedrijven zeer aantrekken? Met een beetje understatement zou je kunnen veronderstellen dat die geluiden zo rond de verkiezingen opborrelen om vervolgens als retorische proefballonnetjes weer te verstommen. Maar het gekke is dat die geluiden ook na verkiezingen te horen zijn, en ook in de verkiezingsluwe tussenjaren. Of het ligt zo makkelijk in het gehoor en is het niet veel meer dan een routinegebaar, óf partijen menen het echt. Hoe dan ook, het mkb ligt altijd op ieders tong en aan bereidheid er de politieke nek voor uit te steken ontbreekt het geenszins. Zo ook de afgelopen kabinetsperiode.

“Ondankbaar”

En toch... Het klinkt bijna ondankbaar, maar Aannemersfederatie Nederland Bouw en Infra (AFNL) en de Nederlandse Ondernemersvereniging voor Afbouwbedrijven (NOA) staan allerminst te juichen over wat er in de afgelopen jaren concreet voor het mkb is gedaan. Natuurlijk, bakken vol aandacht gingen naar het fenomeen zzp-er, maar toen het er echt om ging, om echte keuzes, schoof het kabinet de hete brei schielijk voor zich uit. Wat wel voortvarend werd aangepakt is de schijnzelfstandige, als concurrent van zowel de normale werknemer en de even normale werkgever. Ook waren er van kabinetszijde wat voorzichtige pogingen om de mkb-ondernemer te bevrijden van dat vermaledijde tweede ziektejaar, dat na enige hoopgevendende omzwervingen nu weer in de boezem van de SER is beland. Wederom een vooruitschuifactie? Ook de tijdelijke verlaging van het hoge btw-tarief voor onderhoud kan het kabinet op zijn conto schrijven. En niet te vergeten de bijna hosanna-achtige aandacht voor de start-up en in diens kielzog de start-up-scale. Helpen te ontstaan en stimuleren te groeien. Ook mkb-techbedrijven in de sfeer van de topsectoren mochten zich verheugen in een warme belangstelling van de overheid. Een paar acties om wat meer innovatiegeld naar het mkb te loodsen en wat noodverbanden om de kredietkraan opener te draaien, waren aardige acties maar niet meer dan dat. Welke politieke partij gaat volmondig en onomwonden voor het mkb en voegt daar ook de daden bij die onze bedrijven letterlijk uitdagen en vooruit helpen?

Doen wij ook nog mee?”

Grote delen van onze en ons gerelateerde achterbannen stelden zich echter meermalen de vraag: “En wij dan, doen wij nog mee? Wij zijn geen zzp-er en geen start-up, we ontberen een topsectorstatus en ons is een Sociaal Akkoord in de maag gesplitst waar we niet mee uit de voeten kunnen. Bovenover geregeld, en niet in ons belang of in het belang van onze medewerkers”, laten onze achterbannen ons weten.

AFNL en NOA zijn van mening dat de politieke en maatschappelijke discussie met betrekking tot het mkb is verarmd tot een bijna plichtmatig sympathie betuigen, en zich inhoudelijk beperkt tot een aantal blikvangers dat de essentie van het mkb te kort doet. Wij vinden het de hoogste tijd al die vriendelijke en wellicht gemeende liefdesbetuigingen aan het adres van het midden- en kleinbedrijf om te zetten in concreet beleid. Niet het mkb als afgeleide van het grootbedrijf, maar als zelfstandig fundament onder een samenleving die er, als er meer wordt gedacht en gehandeld vanuit kleinschaligheid, heel anders uitziet.

Gigantisch onbenut potentieel

AFNL en NOA vinden dat het mkb veel meer verdient dan toeschouwer te zijn bij een discussie over de vraag hoe grote concerns fiscaal kunnen worden ontzien uit angst voor

wegtrek; dan morrend te moeten aanzien hoe uitzendbureaus op het paard worden gehesen voor hun toevloed aan flexibele banen en daar veel geld mee verdienen, terwijl het mkb primair behoefte heeft aan vaste banen maar daar door wet- en regelgeving van wordt afgehouden; dan te worden weggezet als niet sexy genoeg om internationaal mee te kunnen epateren.

AFNL en NOA zijn er van overtuigd dat het mkb nog veel beter kan presteren, dat er een gigantisch onbenut potentieel is dat, mits goed aangesproken, veel meer toegevoegde sociaal- economische en culturele waarde genereert dan wordt verondersteld en een veel grotere focus op de behoeften en wensen van het mkb ten volle rechtvaardigt.

Slechts enkele partijen hebben een min of meer fundamentele visie op dat midden- en kleinbedrijf. bij de meeste partijen ontbreekt zo'n visie of wordt er met willekeur mee omgesprongen.

MKB als antwoord op sociale segregatie

In de huidige maatschappelijke orde, die wordt gekenmerkt door afnemende sociale cohesie, ontvlechting, een dalende trend in lidmaatschappen van maatschappelijke organisaties, toenemende segregatie tussen hoog- en laagopgeleiden, een steeds individueler en kritischer blik richting politiek en instanties in het algemeen, en niet in de laatste plaats vormen van schaalvergroting die de neiging hebben te anonimiseren, is het midden- en kleinbedrijf als hoeder van kleinschaligheid, herkenbaarheid en drager van sociale cohesie een onmisbare schakel en bindende kracht. Het mkb vertegenwoordigt de menselijke maat en zaken als zorg, onderwijs en opvang van vluchtelingen zouden veel meer op die menselijke maat moeten worden toegesneden. Discussies over zorg en onderwijs worden veelal gevoerd vanuit een oogpunt van schaalvergroting en kostenreductie, terwijl een opzet naar de maat van het mkb veel beter inspeelt op de maatschappelijke ontwikkelingen van nu. Ook ten aanzien van de opvang van vluchtelingen draait het primair om de grote aantallen, terwijl een kleinschaliger aanpak in onze ogen veel vruchtbaarder is.

Het mkb staat voor in omvang beperkte gemeenschappen, waarin het individu centraal staat. Korte lijnen, gedeelde verantwoordelijkheid, servicegevoeligheid, verwevenheid met de regionale arbeidsmarkt en gemeenschapszin zijn eigenschappen die moeten worden gekoesterd en benut om maatschappelijke segregatie tegen te gaan.

AFNL en NOA willen het politieke debat hiervan doordringen. Was het mkb niet ooit banenmotor? Nu zwijgen partijen daarover als het graf. Met de huidige wet- en regelgeving die vast werk ontmoedigt, zit het er voorlopig niet meer in. Het mkb kijkt wel uit! Een beetje ambitieuze politieke partij zou hier geen genoegen mee moeten willen nemen.....

MKB als uitgangspunt voor beleid

Uitgangspunt voor beleid dient in onze ogen te zijn dat voortaan ieder beleidsvoornemen eerst moet worden getoetst op realiseerbaarheid en uitvoerbaarheid in het mkb: de **MKB-toets**. Een gouden regel die voorkomt dat maatregelen hoog over vliegen, niet toepasbaar zijn en later via reparatiewetgeving over de knie moeten om werkbaar te zijn. Met een vast/variabel panel bestaande uit mkb-bedrijven kan vaak binnen een jaar worden nagegaan of iets werkt of niet. Daar is geen Small Business Act voor nodig. Alleen politieke wil en durf. Uiteraard zal er veel weerstand komen van de grote concerns, maar ook zij hebben baat bij een gezond en groeiend mkb als toeleverancier en afnemer.

Het mkb ervaart het **belastingstelsel** als in hoge mate onrechtvaardig. Terwijl mkb-bedrijven de hoofdprijs betalen, worden grote concerns bevoorrecht via aantrekkelijke individuele regelingen en vormen deelnemingsvrijstellingen een vrijbrief om winsten naar elders te verplaatsen. En dat alles met het argument dat grote bedrijven de hoekstenen zijn van onze welvaart. Voor een deel is dat een fabeltje, want innovaties worden met name in het mkb geboren en los van extreme conjuncturele uitschieters biedt het mkb een stabielere arbeidsmarkt. Als leverancier en afnemer speelt het mkb een rol die niet mag worden onderschat.

Waarom zo'n grote discrepantie en waarom zo'n bescheiden stapje gezet om de factor arbeid minder te belasten? Organisaties als AFNL en NOA ervaren groeiende verontwaardiging over deze ongelijke behandeling en vragen de politiek daar met de komende belastinghervorming ernstig rekening mee te houden. Tenminste zal onderzoek moeten worden gedaan naar de effecten voor economische groei en de arbeidsmarkt. AFNL en NOA pleiten dan ook voor een verruiming van de fiscale faciliteiten voor ondernemers in het mkb. We denken aan de zelfstandigenaftrek, de investeringsaftrek, behoud van de FOR en het willekeurig kunnen afschrijven. Specifiek breken wij een lans voor de structurele invoering van een **laag btw-tarief** voor renovatie en onderhoud van onroerend goed. We begrijpen nog steeds niet waarom Nederland daarvoor door Europa op de vingers zou worden getikt. Wij achten dit een gemakkelijk argument om ons het zwijgen op te leggen.

MKB "rust" mede op het collectief

Anders dan grote concerns, is het mkb in hoge mate afhankelijk van collectieve voorzieningen. Voor scholing en nascholing, gezamenlijk onderzoek, innovatie en arbeidsomstandigheden zijn mkb-bedrijven vaak aangewezen op branche of sectorbrede voorzieningen die door de gehele branche worden gefinancierd. Omdat het aantal zzp-ers in onder meer beroepen waar AFNL en NOA voor staan de collectieve middelen van branches sterk onder druk zetten, komen noodzakelijke collectieve investeringen onder grote druk. Dat hierin steeds minder wordt geïnvesteerd is ook één van de schaduwzijden van het enige tij geleden opheffen van branchebrede en afdwingbare financiële bijdragen. Het blijkt dat met het kind het badwater is weggegooid. In het bijzonder wringt dit bij de meer ambachtelijke beroepen met relatief kleine aantallen bedrijven. Voldoende draagvlak krijgen op basis van vrijwilligheid is een illusie. Nu al zien we een aantal elementaire waarden die de kracht van een branche vormen weglekken.

AFNL en NOA pleiten voor een collectieve vorm van financiering van middelen die door de gehele branche worden opgebracht. Misstanden in het verleden mogen geen legitimatie vormen om het fundament onder datgene wat goed is definitief weg te trekken. Vanzelfsprekend zal de verantwoordelijkheid beter en transparanter moeten worden geregeld.

Dadendrang

Wat AFNL en NOA van de politieke partijen en straks het nieuwe kabinet vragen is daden bij woorden te voegen. Voor deze daden beperken we ons tot zaken die de bouw, afbouw en infra raken. Omdat het gaat om een aantal urgente punten, doen wij een dringend beroep op "dadendrang" die verkiezingsbeloften ontstijgt.

Economische daden

* Verruiming externe **financieringsmogelijkheden** om in investeringsbehoefte te voorzien. In de afgelopen jaren is door mkb-bedrijven in bouw, afbouw en infra niet of nauwelijks geïnvesteerd. Tegelijk is de vermogenspositie, die vóór de crises voornamelijk eigen vermogen gerelateerd was, danig verzwakt. Uit EIM-onderzoek blijkt dat daarom meer dan de helft van deze bedrijven verwacht grote problemen te ondervinden met het aantrekken van vreemd vermogen. Het Ministerie van Economische Zaken zou de Borgstellingsregeling tijdelijk verder kunnen verruimen. Niet-bancaire kredieten zullen een steeds prominenter rol spelen.

* Evaluatie van de **Aanbestedingswet** leert dat het aandeel mkb min of meer stabiel blijft, en dat de wet in dit opzicht op dit moment nog niet aan haar doel beantwoordt. De aanbestedingspraktijk lijkt de intenties van de wet in te halen. Vooral grote aanbestedende diensten bewegen in dit opzicht traag en gemeenten hebben, uit overwegingen van kostenbesparing, de neiging tot schaalvergroting door samenvoeging van diensten en

opdrachten. Hier is een parallel met de inleidende woorden van deze notitie; men zegt ja en doet nee. Een scherpe en geregelde monitoring is dringend gewenst. Aanbestedende diensten moeten ook worden aangespoord werken te gunnen aan infrabedrijven die complementair zijn en als ketenpartners opereren.

* Het **betalingsgedrag** van overheden en grote opdrachtgevers moet verbeteren. Overheden betalen formeel binnen gestelde termijnen maar rekken die op tot het uiterste door facturen pas na veel gedraal goed te keuren. De termijn tussen facturen indienen en facturen accorderen en uitbetalen is vaak buitensporig lang, waardoor de uitvoerende bedrijven nodeloos als kredietverstrekker dienst doen. Daarnaast schroeven grote private opdrachtgevers hun betalingstermijnen op om liquiditeiten zo lang mogelijk binnenboord te houden. AFNL en NOA steunen het CDA ten volle om dit soort praktijken via wetgeving en boeterentes te beteugelen. In de bouw en infra, weten we uit lange ervaring, is wetgeving helaas onontkoombaar.

* Een doorn in het oog van organisaties is dat de sector niet of nauwelijks is aangehaakt bij het **Topsectorenbeleid**. Los van de vraag of onze bedrijven werkelijk baat hebben bij een plek in het Topsectorenbeleid, blijft het onverteerbaar dat de ene maaksector wel “in de prijzen valt” en de andere niet. Bedrijven die een innovatieprikkel hard nodig hebben krijgen die niet, terwijl bedrijven en instellingen voor wie zo’n prikkel slechts bijzaak en luxe vormen, die innovatiemiddelen in de schoot geworpen krijgen. Als bouw en als mkb willen we geen tweederangsbedrijven zijn.

* Voor mkb-bedrijven in de bouw, afbouw en infra zijn nauwelijks **innovatiegelden** beschikbaar. We moeten het doen met wat “klein goed” dat wordt uitgestrooid via branchegebonden innovatieprestatiecontracten. AFNL en NOA zijn van mening dat hun bedrijven veel meer zouden moeten kunnen profiteren van innovatieve prikkels. Nieuwe concepten, zoals voor nieuw te ontwerpen gebouwschillen, kunnen een innovatief zetje uitstekend gebruiken.

Woon-, bouw- en infrastructurele daden

* Het Wetsvoorstel **Kwaliteitsborging** Bouw kent een lange voorgeschiedenis. Ons aanvankelijk enthousiasme dat we een middel in handen kregen om ons als mkb-bouwers te onderscheiden, verdampte toen we begrepen dat de wet gefaseerd zou worden ingevoerd. MKB-bouwers zouden daarmee op achterstand komen en de grote bouwbedrijven zouden weer de normen kunnen stellen. Nu het Wetsvoorstel na veel vijven en zessen bij de Tweede Kamer ligt, blijkt dat grote delen van het bouwproces worden uitgezonderd. De “kleine klus” wordt grotendeels vergunning- en borgingvrij, waarmee 60 tot 80% van de bouwaanvragen is gemoeid. Dat klinkt aantrekkelijk, maar is het allerminst. Wat ontstaat is een tweedeling in de bouwkolom met een ere en eerste divisie. Dat dit kennelijk niet door het Ministerie wordt ingezien, beschouwen AFNL en NOA als buitengewoon naïef. Of bewuste policy? Hoe dan ook, een domme actie. Los daarvan moet de nieuwe systematiek wel werkzaam zijn voor de gespecialiseerde (onder-) aannemer. De consumentenbescherming dreigt hier door te schieten, bijvoorbeeld door verandering van het begrip verborgen gebrek in het BW.. Zoals we reeds aan de betrokken woordvoerders van de politieke partijen hebben laten weten, staat de gespecialiseerde aannemer ten opzichte van de hoofdaannemer zwakker dan de hoofdaannemer ten opzichte van de opdrachtgever.

* AFNL en NOA vragen meer aandacht voor de positie van het gespecialiseerde mkb-bedrijf in de bouwketen, onder meer door **tegengaan van wurgcontracten** en eenzijdig opgelegde onderaannemingscontracten. Hoofdaannemers weigeren categorisch daarover te spreken.

* AFNL en NOA maken zich ernstig zorgen over de staat van ons rioleringnet; de **ondergrondse infrastructuur**. Gemeenten hebben hier een eenvoudige compensatie gevonden voor allerhande gestegen kosten door investeringen in onderhoud en vervanging uit te stellen. Twee jaar meer of minder lijkt niet uit te maken. Een grove misvatting! Organisaties wijzen er op dat alle aandacht uitgaat naar de grote en zichtbare infrastructurele werken, maar dat ondergronds de verwaarlozing ernstige vormen aanneemt. Wij schatten dat 3 tot 5 miljard euro nodig is en bij uitstel nog meer, om het ondergrondse netwerk weer up-to-date te maken.

* AFNL en NOA weigeren zich neer te leggen bij het voorkomen van **krimpregio's**. Van dit apocalyptisch scenario willen organisaties niets weten. Maak van krimpregio's groeiregio's, door te investeren in middelbaar- en hoger beroepsonderwijs, door de regio's goed door te lichten op groei potentieel, door zelfbouw te stimuleren, en niet in de laatste plaats werken aan een grensoverschrijdende infrastructuur en het aanmoedigen van werknemersmobiliteit over de grenzen. Het is ook verbazingwekkend hoe weinig bouwbedrijven de overstap naar Duitsland en België maken; sociale wetgeving zit hier knellend in de weg. Niet op elkaar afgestemde Europese regelgeving. Hier hadden onze Europese volksvertegenwoordigers al lang werk van moeten maken.

* **Verduurzaming** wordt nog steeds gedacht van binnen naar buiten. Wij draaien het om. Stimuleer ons in ons streven aan te tonen dat onze oplossingen duurzamer, langer effectief en minder milieubelastend zijn.

Sociale daden

* We moeten nu echt af van de wettelijke plicht dat werkgevers **zieke werknemers** twee jaar lang **loon door moeten betalen**. Deze plicht legt een te zwaar beslag op mkb-ondernemers en zet een rem op het aannemen van vaste medewerkers. Nederland is in dit verband 'topuitschieter' in Europa. Dit risico is uiteraard verzekeraar, maar voor veel mkb-bedrijven niet haalbaar. AFNL en NOA weten dat er wat pogingen van kabinetszijde en uit de politiek zijn hieraan een einde te maken, maar de problematiek ligt nu weer in de SER, waar ongetwijfeld een 'gepolderde' oplossing uit de bus zal komen. Naar wij hopen verzanden discussies hier niet opnieuw. Mkb-aannemers moeten echt van dit arbeidsmarktrisico worden verlost; AFNL en NOA hebben de nodige doorrekeningen hoe dit te financieren bij zowel politieke partijen, kabinet als SER op tafel gelegd (zie bijlage).

* De **transitievergoeding in het ontslagrecht** blijft voor werkgevers in het mkb in bouw, afbouw en infra een extra risico bij het aannemen van medewerkers. In de eerste plaats hebben ondernemers in bouw, afbouw en infra nooit met dit soort ontslagvergoedingen van doen gehad en in de tweede plaats vormt dit een extra risico bij het in dienst nemen van vaste medewerkers. AFNL en NOA gaan er vanuit dat bij de evaluatie van gevallen die door deze wet worden geraakt, nadrukkelijk naar de positie van het mkb in bouw, afbouw en infra wordt gekeken.

* De **Wet DBA** (opvolger van de VAR); is helaas, ondanks veelvuldig aandringen, alleen een fiscale wet geworden. Aanpak van schijnconstructies is hierin niet geregeld, sterker nog de WAS (van het ministerie van SZW) wordt tegengewerkt, en ook de uitlenersaansprakelijkheid is niet geregeld. Branches en sectoren zijn nu in samenspraak met de Belastingdienst genoodzaakt allerlei (model)overeenkomsten op te stellen om problemen met in- en uitlenen van mensen in allerlei vormen te voorkomen.

* De inwerkingtreding van de **Calamiteitenregeling** is inmiddels voor de derde keer uitgesteld. AFNL en NOA weten dat de druk op de minister van SZW vanuit de SER – vanuit

slechts een klein aantal organisaties – groot is en dat wordt ingezet op handhaving van de huidige regeling onwerkbaar weer en afschaffing van de Calamiteitenregeling, nog voor inwerkingtreding. Echter, de toezeggingen van meer maatwerk per sector of subsector zijn nagekomen en de drie weken eigenrisico zijn teruggebracht naar de gewenste twee weken, zodat inwerking stellen niets deze eenduidige regeling nog in de weg staat. Voor de bouw geldt dat bij niet in werking treden van de Calamiteitenregeling, waardoor werkgevers terug moeten vallen op de vorst-WW-regeling bouw, bouwbedrijven minder personeel in dienst zullen nemen en opnieuw gedwongen worden meer gebruik te maken van flexmedewerkers.

Scholingsdaden

AFNL en NOA maken zich ernstig zorgen over de enorme terugloop van **leerlingaantallen** in de ambachtelijke bedrijfstakken. Door een daling van maar liefst 70% in de periode 2007 – 2014 dreigen schreeuwende tekorten aan gekwalificeerde arbeidskrachten in de bedrijfstakken gespecialiseerde aannemers / afbouw.

* In het **VMBO** wordt nu nauwelijks aandacht geschonken aan de ambachtelijke beroepen; dit is wel van groot belang voor het vervolgonderwijs en de praktijk. VMBO-scholen moeten worden gestimuleerd – wellicht met bonus/malussysteem - om bouwgerelateerde en technische opleidingen aan te bieden met een voldoende regionale spreiding, dit laatste verplicht opgesteld in samenwerking tussen VMBO en VO-Raad.

* Alhoewel de minister positieve intenties heeft de kleinschalige ambachtelijke opleidingen in het **MBO** te handhaven, zien AFNL en NOA helaas ook hier een terugloop. Financiële stimulansen zijn noodzakelijk om deze opleidingen te kunnen blijven aanbieden. Dit kan bijvoorbeeld door een extra bekostigingsmogelijkheid te creëren via een tijdelijke arbeidsmarkttoeslag voor MBO-scholen die opleidingen organiseren gericht op beroepen waarvoor krapte op de arbeidsmarkt dreigt. Ook hier zal in samenwerking tussen MBO-Raad, MBO-scholen en georganiseerd bedrijfsleven een regionaal spreidingsplan voor bouwgerelateerd onderwijs moeten worden opgesteld.

Overheidsbekostigd MBO met diplomering moet daarnaast ook haalbaar zijn voor leerlingen zonder of met weinig aanleg voor algemene vakken, zoals talen en wiskunde.

Leerlingen (zowel VMBO als MBO) kunnen worden gestimuleerd een bouwgerelateerde opleiding te kiezen door een extra tegemoetkoming in studiekosten voor bijvoorbeeld gereedschappen of werkkleding.

MKB als bindende kracht en bron van welvaart

AFNL en NOA zijn van mening dat bovenstaande punten in belangrijke mate kunnen bijdragen aan de groei van de welvaart in Nederland en aan het creëren van een betere en hechtere maatschappelijke omgeving. Liefde voor en lippendienst aan het mkb zijn mooi, maar als het daarbij blijft zal de segregatie alleen maar groter worden.

Wij zijn er van overtuigd dat wanneer het mkb aan de basis staat van wat we met elkaar aan beleid maken, aan wet- en regelgeving bedenken, Nederland er sterk op vooruit gaat.

Veenendaal, 15 juni 2016

Bijlage

Sociale Zaken – Loondoorbetaling bij ziekte

1. Loondoorbetaling bij ziekte

Werkgevers moeten sinds 2002 het loon van zieke werknemers 104 weken doorbetalen. Daarvoor was dat, sinds 1996, 52 weken. Tien procent van deze werkgevers krijgt daarnaast nog met een loonsanctie te maken van het UWV en moet de werknemer soms nog eens 52 weken blijven betalen. Het gaat dan zelfs maximaal om 156 weken loondoorbetaling.

Loondoorbetaling andere Europese landen

De Nederlandse wetgeving wijkt op dit punt extreem af van andere Europese landen. In alle andere Europese landen is de loondoorbetaling bij ziekte aanzienlijk korter; variërend van enkele dagen tot een of twee weken, met een enkele uitschieter tot 16 weken (in Luxemburg) en van maximaal 26 weken in Groot-Brittannië (geldt voor slechts 6% van de werknemers). Met een Europees gemiddelde van 2 weken vallen de 104 weken in Nederland nogal uit de toon. Het is dan ook begrijpelijk dat dit tot ongewenste concurrentie leidt. De lasten die daardoor op de Nederlandse werkgever drukken zijn daarmee bovengemiddeld zwaar in vergelijking met werkgevers in andere Europese landen. Bovendien maakt de loondoorbetalingsplicht dat de arbeidsovereenkomst, en dat geldt nog meer bij een vast contract, (te) zwaar wordt belast. Werkgevers bedenken zich dus niet alleen vanwege de wijzigingen in het ontslagrecht wel twee keer voor zij een werknemer een vast contract aanbieden. Zij kunnen zich weliswaar verzekeren voor hun verplichting het loon door te betalen bij ziekte, maar daarvan is in het MKB vanuit kostenoverweging niet vaak sprake.

35-minners

Ruim 70% van de langdurig arbeidsongeschikte werknemers in de bouwnijverheid ontvangt geen WIA-uitkering omdat hun arbeidscapaciteitsverlies minder is dan 35% zodat zij in staat worden geacht om passende arbeid te kunnen verrichten.

Bij een arbeidsongeschikte werknemer met een fysiek zware functie en in voorgaande jaren al regelmatig met dezelfde klachten heeft gekampt, stelt de arboarts vaak al na enkele weken vast dat de werknemer niet meer zijn huidige functie kan uitoefenen omdat zijn fysieke klachten alleen maar zullen toenemen, maar dat hij nog wel voor 100% aangepaste (lichtere) werkzaamheden kan verrichten.

Re-integratie eerste spoor – eigen bedrijf

MKB- bedrijven hebben te maken met een gebrek aan functiespreiding. Dat bemoeilijkt re-integratie in het eigen bedrijf. Dit is met name een probleem wanneer sprake is van een zieke werknemer met beroep specifieke beperkingen. Bovendien hebben werkgevers in het MKB weinig kennis van wet- en regelgeving omtrent ziekte en arbeidsongeschiktheid. Deze werkgevers hebben grote moeite om in het woud van wet- en regelgeving de juiste weg te vinden. Een werkgever in het kleinbedrijf is daarom minder goed voorbereid en weet niet wat hem overkomt wanneer hij te maken krijgt met een langdurig arbeidsongeschikte werknemer.

Werkgevers die zich toch inzetten om re-integratie in het eigen bedrijf te realiseren staan vervolgens met lege handen. Ze hebben geen recht op premiekorting of de no riskpolis. Die instrumenten zijn alleen voor werkgevers die de werknemer in dienst nemen nadat de WIA-claimbeoordeling heeft plaatsgevonden. Dan zijn inmiddels twee jaren van verzuim verstreken waarin de werkgever wel verplicht was tot loondoorbetaling.

Re-integratie tweede spoor – buiten het bedrijf

De oplossing voor werkhervatting van een zieke werknemer in het MKB ligt veel vaker buiten het eigen bedrijf. Re-integratie langs het tweede spoor in het eerste ziektejaar komt echter maar zelden voor. Re-integratie buiten het eigen bedrijf gedurende de eerste twee jaar van ziekte is moeizaam omdat de werknemer wordt ontmoedigd (onder het volgende kopje nader toegelicht) en een afwachtende houding aanneemt en een nieuwe werkgever wacht tot de re-integratie instrumenten beschikbaar zijn.

2. SFB status vervroegen

Voor de re-integratie van personen met structureel functionele beperkingen (SFB-status) is een aantal voorzieningen en subsidies beschikbaar, de zgn. re-integratie-instrumenten.

Een 'persoon met structureel functionele beperkingen' is iemand die óf een WGA-uitkering van het UWV ontvangt, óf door het UWV deze status krijgt, ook als er geen uitkering wordt verstrekt (zgn. 35minners).

De SFB-status wordt pas na 88 weken arbeidsongeschiktheid door het UWV vastgesteld. Door het vervroegen van de SFB-status zijn 35-minners en gedeeltelijk afgekeurde werknemers sneller in staat een passende functie te vinden omdat de nieuwe werkgever gebruik kan maken van de re-integratie-instrumenten.

3. Kosten MKB bouwnijverheid bij arbeidsongeschiktheid

Uit een recent door het EIB, in opdracht van AFNL en NOA, gehouden onderzoek blijkt dat de kosten voor langdurige arbeidsongeschiktheid met name voor MKB-bouwbedrijven aanzienlijk zijn:

– loondoorbetaling 1 ^o ziektejaar:	€ 125 mln
– loondoorbetaling 2 ^o ziektejaar:	€ 85 mln
– hogere Wga-premies (10 jaar):	€ 30 mln
totale kosten	€ 240 mln

Het aantal langdurige ziektegevallen bij bedrijven met minder dan 100 werknemers bedraagt 3500 per jaar. Daarvan krijgen 1.500 een (gedeeltelijk) WIA-uitkering en ruim 2000 werknemers worden geschikt geacht werk te vinden (35-minners).

Voor de MKB bouwnijverheid komt dit neer op € 93.000 aan loonkosten per langdurig arbeidsongeschikte werknemer.

4. Standpunt AFNL en NOA

De verantwoordelijkheid voor ziekte en arbeidsongeschiktheid drukt zwaar op het ondernemerschap in het MKB. Niet alleen dragen werkgevers verantwoordelijkheid voor de financiële gevolgen maar ook voor de re-integratie van zieke of deels arbeidsgehandicapte werknemers. Een ondernemer in het MKB die te maken krijgt met een langdurig zieke werknemer ziet zichzelf geconfronteerd met slepende en vooral kostbare re-integratie-procedures. Dit ondanks het feit dat de oplossing voor werkhervatting vaak buiten het bedrijf ligt.

AFNL en NOA pleiten daarom voor verkorting van de loondoorbetalingsverplichting bij arbeidsongeschiktheid en willen dat 35-minners eerder dan nu het geval is, kunnen en moeten re-integreren. Vroegtijdige re-integratie buiten het eigen bedrijf moet daarbij mogelijk zijn.

De huidige faciliteiten voor re-integratie schieten daarin tekort. Een betere inzet van het subsidie-instrumentarium voor de werkgever, meer duidelijkheid over de zekerheden van de werknemer en facilitering van de mobiliteit van werknemers ligt daarom voor de hand.

AFNL en NOA zijn voorzichtig positief over het voorstel van Minister Asscher, het voorstel in de motie Voortman en het voorstel van het CDA. Deze varianten gaan echter uit van het collectiviseren van een loondoorbetalingsperiode. AFNL en NOA zijn geen voorstander van collectiviseren omdat het draagvlak hiervoor bij het midden- en grootbedrijf nauwelijks aanwezig is.

Wij verzoeken u dan ook om het AFNL-NOA financieringsvoorstel in uw besluitvorming over de verkorting loondoorbetaling bij arbeidsongeschiktheid mee te nemen.

5. Financieringsvoorstel

AFNL en NOA stellen voor om de kosten onder te brengen in een nieuwe gedifferentieerde premie Werkhervattingskas (Whk), t.w. een premie voor de verzekering van ZW-vast.

De gedifferentieerde premie Whk bestaat sinds 2014 uit drie premiecomponenten: een gedifferentieerde premie WGA-vast, een gedifferentieerde premie WGA-flex en een gedifferentieerde premie ZW-flex. Voor kleine werkgevers gelden sectorale premies voor elk van deze drie componenten. De premies per component zijn gelijk voor alle kleine werkgevers die behoren tot dezelfde sector. Grote werkgevers betalen drie op werkgeversniveau gedifferentieerde premies. Middelgrote werkgevers betalen drie premies die deels opgebouwd zijn uit een sectorale premie en deels uit een op werkgeversniveau gedifferentieerde premie.

Voor de financiering van de WGA-vast- en ZW-flex uitkeringen is een stelsel van keuzevrijheid tussen publieke verzekering en eigenrisico dragen gecreëerd. UWV treedt hierin op als publieke verzekeraar. Werkgevers betalen een premie van 0% voor de premiecomponenten waarvoor zij eigenrisicodrager zijn geworden. Zij kunnen zich tegen hun risico WGA-vast en/of ZW-flex verzekeren bij private verzekeraars, maar mogen deze risico's ook zelf dragen. Werkgevers kunnen tweemaal per jaar eigenrisicodrager worden: op 1 januari en 1 juli.

Met ingang van 2017 worden de verzekeringen voor WGA-vast en WGA-flex samengevoegd. Werkgevers hebben dan de mogelijkheid om ook voor deze combinatie eigenrisicodrager te worden. Daarnaast verandert vanaf 2017 de wetgeving zodanig dat de verschillen tussen de private en publieke verzekering WGA kleiner worden. Door de samenvoeging van verzekering WGA-vast en WGA-flex blijven er twee gedifferentieerde premies over. De gedifferentieerde premie ZW-vast zou de derde premie zijn.

Voordelen financieringsvoorstel

AFNL en NOA zijn ervan overtuigd dat de afschaffing van de loondoorbetalingsverplichting tweede ziektejaar en het bijbehorende financieringsvoorstel een win-win situatie brengt voor alle partijen:

- Vanaf 1 januari 2017 kunnen werkgevers kiezen om eigenrisicodrager te worden om zodoende geen premie af te dragen.
- Werkgevers die in het stelsel blijven deelnemen ondervinden minder de gevolgen van het risico van loondoorbetalingsverplichting twee ziektejaren. Door de invoering van een nieuwe gedifferentieerde premie ZW-vast zijn de kosten door individuele werkgevers te

dragen en zal dit hen niet meer weerhouden om werknemers in vaste dienst aan te nemen.

- Daarnaast zullen voor individuele werkgevers de kosten en administratieve lasten als gevolg van de reïntegratieverplichtingen worden beperkt.
- De zieke werknemer gaat er qua inkomsten in dit voorstel niet op achteruit ten opzichte van de huidige situatie.
- De bijdrage van de overheid van € 20 mln. zou kunnen worden toegevoegd aan een voorziening voor de premie ZW-vast kleine werkgevers.

Wat vragen wij de overheid

1. AFNL en NOA pleiten voor het verkorten van de loondoorbetalingsverplichting bij arbeidsongeschiktheid en onderschrijven het voorstel van het CDA.
2. AFNL en NOA zijn geen voorstander van het SER-standpunt om diverse wetgeving m.b.t. arbeidsongeschiktheid (o.a. WIA, Bezava, Poortwachter) te betrekken bij het advies aan Minister Asscher. Het SER-advies zal daardoor complex worden en aanzienlijk veel tijd vergen, mede omdat de SER voornemens is om een onderzoek te laten verrichten naar de loondoorbetaling bij ziekte bij EU-lidstaten. Wij vragen de overheid de loondoorbetalingsplicht bij ziekte separaat te behandelen.
3. AFNL en NOA pleiten ervoor dat de inzet van Minister Asscher om verzekeraars gebruik te laten maken van 'forward looking' premiestelling, dan wel transparant te zijn over de wijze van premiestelling, een tijdelijke maatregel te laten zijn en dat deze daardoor niet zal leiden tot het afzien van het voornemen om de loondoorbetalingsverplichting bij arbeidsongeschiktheid te verkorten.
4. Los van de besluitvorming inzake de loondoorbetaling bij ziekte verzoeken wij de overheid de wetgeving zodanig te wijzigen dat de SFB-status kan worden vastgesteld op het moment dat een arboarts het medisch gezien niet meer verantwoord vindt dat een werknemer zijn eigen werkzaamheden nog kan verrichten, de zgn. 35-minners. Doel: het eerder beschikbaar krijgen van de no-riskpolis en premiekorting zodat sneller een succesvolle re-integratie tot stand kan komen.